

BUDAPESTI ZSIDÓ HITKÖZSÉG
קהילה היהודית
בבודפשט

1075 Budapest, Síp u. 12.

..... SZ.
Válasz esetén szíveskedjék
erre a számra hivatkozni.

Kovács Péter
Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzatának
polgármestere részére

Tisztelt Polgármester Úr!

Ezúton is köszönjük, hogy fogadta a Budapesti Zsidó Hitközség vezető munkatársait, akik tájékoztathatták Önt a Hitközség tulajdonában álló Temető utcai használaton kívüli zsidó temetőben és környezetében uralkodó méltatlan állapotokról.

Sajnálatos módon tapasztaltuk azt, hogy a környék lakói a területet személtlerakó helynek használják, számos értékesebb sírkövet elvittek, síremlékeket megrongáltak és a temetőt háziállatok elhantolására is használták.

A zsidó temető jelenlegi állapota egy hosszan tartó folyamat eredménye. Alapvető oka, hogy a XX. század szegényletes zsidóellenes intézkedéseinek végjátékaként a Budapest környéki települések zsidóságát deportálták és nagyrészüket megsemmisítő táborokban pusztították el. Vallásunk szerint az utódok kötelessége elődjeik emlékének ápolása, sírjaik gondozása, megóvása. A rákosszentmihályi zsidóság kiirtása miatt a temető gondozás nélkül maradt, folyamatosan pusztult.

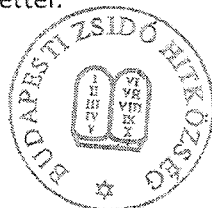
Közösségünk felelősséget érezve a magára hagyott temetőért, kezdeményezte annak vallási előírásaink szerinti körbekerítését. Mivel a zsidó temető két oldalról határos a mellette lévő köztemetővel, azzal a kéréssel fordulunk Önhöz, hogy lehetőségeikhez mérten támogassák közösségünket a tervezett munkálatok megvalósításában.

A megépítendő 420 méter hosszúságú kerítés előregyártott vasbeton elemekből készül, kétszárnyú bejárati kapuval ellátva. Az általunk bekért több árajánlat közül a legkedvezőbbet Tárnoki Péter egyéni vállalkozó adta, amelynek összege bruttó 13.837.920.- Ft.

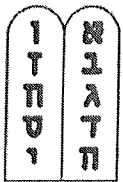
Fentiek alapján azzal kéréssel fordulunk Önhöz, hogy a körbekerítés költségeinek 50 %-ával, kerekítve 7 millió forint összeggel a XVI. kerületi Önkormányzat támogassa a Temető utcai zsidó temető megóvása érdekében megépítendő kerítést. A BZSH a kerítés megépítésén kívül elszállíttatja a szemetet és gondoskodik a zárhatóságról és a látogatók részére a bejárásról.

Budapest, 2021. november 04.

Üdvözlettel:

dr. Kunos Péter
Ügyvezető igazgató

BUDAPESTI ZSIDÓ HITKÖZSÉG
הקהילה היהודית
בבודפשט

1075 Budapest, Síp u. 12.

ב"ה

7m - 625 / 2011
László Főcímű
D. Kovács
Kovács

..... SZ.
Válasz esetén szíveskedjék
erre a számra hivatkozni.

Kovács Péter
Polgármester úr
részére

LEHET-E
TÖMÖR KERÍTÉST
FÉRTENI
14/1

Tisztelt Polgármester Úr!

Nagy-Budapest létrehozása után, 1950-ben bezárták a kerületet alkotó települések temetőit, közöttük a zsidó temetőket is. 1954-ben újra megnyithatták a Cinkota – Ilona telepi temetőt.

A rákosszentmihályi zsidó temető kerítése, halottasháza és a síremlékek 2/3 része is elpusztult az elmúlt 71 év alatt. A vészorszak idején elhurcolt és soha vissza nem tért 650 rákosszentmihályi áldozat emlékművét is lerombolták 1968 után. Kovács Péter polgármester úr avatta fel a helyén felállított emléktáblát. Az utolsó temetés a 80 éves korában elhunyt Krausz Mórné temetése volt 1970-ben, akit Hochberger László rabbi búcsúztatott és Stern László főkántor végezte a szertartást. Sírköve eltűnt.

Mint ismert, 1902. október 23-án hagyták jóvá a Rákosszentmihály nevet, majd 1902. december 1-jén a környéken kialakult telepek leváltak Csömör településről, és Rákosszentmihály néven önálló nagyközséggé alakultak. A Gusztáv utca vonalában terült el a régi szentmihályi temető. Ma családi házak állnak itt. Ide temetkeztek egykor a rákosszentmihályi zsidók is.

1905. decemberében hoztak határozatot nagyközségi temető létesítéséről, amikor is a szentmihályi képviselő testület Weinwurm Jánostól temető és faiskola létesítésére megvásárolt tíz holdnyi, 12.165 négyszögöl területet ugyanennyi koronáért.

1909. február elején a helybeli izr. hitközség az új községi temetőből 300 négyszögölnyi területet kért zsidó temető céljára. A község elhatározta, hogy a kért területet négyszögölenként öt koronáért átengedi. Áprilisban végrehajtották a határozatot. A faiskolai részből később még 300 négyszögölt adtak át izraelita temető létesítésére megegyezett áron.

1917. decemberében temetőrendezés keretében a temetővel szomszédos, a nagyközség által faiskolának használt 2270 négyszögöles területet vásárolták meg a temető majdani bővítése céljából, miáltal az izraelita temető egy tagban 2870 négyszögölnyi területet foglalt el.

A zsidó temető neve héber nyelven: *bét hajjim* = az élet háza. A zsidó temető az "örökkévalóság háza", "jó hely", nem a halál helye, hanem az "élet háza". Ott vár az elhunyt az utolsó ítéletre, hogy az új életben feltámadjon. Az öt körülvevő föld a halott tulajdona és érintetlennek kell maradnia. Ez a szokás a bibliai időkől való, mikor is Ábrahám sírhelyet vásárolt felesége Sára eltemetésére. Ez a hely a ma is ismert Makpéla barlang, később ide temették Ábrahámot, Izsákot és Jákóbot is.

Egy 1924-ig vezetett Chevra Kadisa dokumentumból itt 45 névvel beazonosított síremléket ismerünk, további kb. százat az utóbbi néhány évben sikerült leolvasni. A temető bal oldalán 30, jobb oldalán 22 sír sor volt. Jobb oldalt volt a halottas ház, falainak alapjai most is felfedezhetők, továbbá jobb oldalt 3 dízsor is volt, ezen síremlékek túlnyomó többsége eltűnt. Bal oldalt az első 11 sort jelölő kövek mentén egyetlen síremlék sem maradt.

Fellelhető itt két, a vészkorszak emlékét idéző síremlék. Az egyiket Palásthy Irén egykor ismert operett csillag állította édesapjának és elhurcolt családjának (a földből lett kiásva és újraállítva), a másik, egy kisebb a Brichta családra emlékeztet. Sértetlenek, de felújításra szorulnak Grád Ármin (elhunyt 1927) és Janovitz Ármin (elhunyt 1931) kövei. Részükre az

I. világháborús hősöknek járó tiszteletből az állam állított síremléket. A síremlékekbe vésett jel az I. világháborút követő Horthy-korszak hadirokkant jelvényét ábrázolja.

Itt vannak eltemetve az egykor ismert rákosszentmihályi fotográfus Károlyi Aladár szülei, és megmaradt Bartos Menyhért mérnök, hitközségi elnök síremléke is. Bár ketté van törve, de renoválható állapotban találtuk Stern Mose Lipman (Lipót) ortodox kántor-tanító héber nyelvű és Szántó Pál helyi hitközségi alelnök sírköveit. A megmaradt sírkövek többségén magyar nyelvű feliratok vannak.

Lassan benövi a gaz és a borostyán Rákosszentmihály alapítóit, a néhai Brennerek, Fischerek és Singerek dűledező sírköveit, de ezek legalább megvannak. Eltűntek viszont Ent Zsigmond és népes familiájának sírkövei. Jó néhány sírfeliratból megállapítható, hogy sashalmi zsidók is temetkeztek ide 1930-ig.

A bekerítetlen zsidó temetőt kutyafuttatónak használják, sőt az egykori bal oldali 4. számú sírsor magaslatában valaki nemrégén temette el kedvenc háziállatát.

Tisztelt Polgármester Úr!

Kérjük, hogy támogassa a rákosszentmihályi zsidó temető bekerítésének tervét.

Budapest, 2021.november 5.

Budapesti Zsidó Hitközség

